

השבון

נובר

ושב

מאת פרנקל שבתה

תסבוכת

מי שמחפש את מותו גם מוצא אותו. עובדה.

הנה, קחו למשל את האסיר הביטי-חוני ההוא מכלא נפאח. מישהו יכול להגיד שהוא לא חיפש את מותו? חיפש, חיפש, עד שמצא.

בילגל זה שאל כתב-הטלוויזיה את הגונדר מבתיה-סוהר איך, מצא האסיר את מותו? הגונדר הסביר אמנם איך מצא האסיר את מותו, אך חוששני שעשה זאת בחיפזון מיותר, ולכן אר-שה לעצמי לחזור על ההסבר בפרוטרוט. ובכן זה ככה. בגוף האדם, מכונה נפלאה שכמותה, יוצאים שני צינורות מהפה. אחד שמו ושט, והוא מוביל ל-קיבה ומשמש להולכת המזון. השני שמו קנה, והוא משמש להעברת האוויר לרי-אות ובחזרה.

כאשר ערבי שובת רעב, ולא רוצים שימות דווקא מזה, מכניסים לו צינור ארוך לוושט, ודרך הצינור הזה מורי-מים את המזון. זו השיטה המקובלת גם לפיטום אוזיים.

כל מי שמפסם אוזיים יודע שהשיטה הזאת מסוכנת, וצריך מאוד להיזהר. אצל האסיר ההוא קרה הדבר הבא: כנראה ניסו להאכיל אותו ממש אר-חתימלכים, ודחשו לצינור יותר מדי מזון. חלק נכבד מהמזון עלה בחזרה, מילא את הלל הפה, ומתוקף כוח-המשיכה גלש בחזרה לפתח הסמוך לוושט — לקנה. המזון נזל לו בקנה, עד שהגיע לריאות. הריאות הן מין ריקמה ספוי-גית, והן סגנו את המזון, ריאות זל-ניות שכמותן.

אך אין טוב בלי רע: כיוון שזללו הריאות מזון, לא יכלו לספוג אוויר, והאסיר נחנק ומת.

בינתיים זה קרה כבר לעוד אחד, ואם נתאזר בסבלנות, עוד נגלה שיש כאן פיתרון לצפיפות בבתיה-הסוהר. הגונדר הנכבד קורא לזה "תיסבוכת".

כן, לא, שחור, לבן

כשהיינו ילדים היה לנו מישחק איני-טליגנטי, שחייב גם זריזות-לשון וריכוז-המחשבה. שחקן אחד היה התוקף, ו-עליו היה לפנות לשחקן השני בשאלות ולפתח איתו שיחה שוטפת, שתכליתה לסחוט מהשחקן המתגונן אחת מארבע המילים האלה — כן, לא, שחור, לבן. ברגע שנפלטה לשחקן המתגונן אחת ה-מילים הללו, הפסיד מישחק ומתחל-נים בצדדים.

היום מתנהל בין הממשלה ובין ה-טלוויזיה פיתוח מעניין של המישחק הזה. הממשלה עושה כל הזמן עסקים שחורים ולכל העולם אומרת לא, לא, לא — אך לטלוויזיה מותר לשדר רק בלבן, ולהגיד כן, כן, כן.

שרות למובטל

הובא לתשומת-לביבי שאחד מכל עשרים קוראים בערך הוא אולי לא משוער ולא מצורע, לא מסופלס ולא ג'ינג'י, אבל אחד מכל עשרים קוראים יקרים הוא בהחלט מובטל. זה אולי לא נורא, אבל גם נעים זה לא.

מה שמפתיע הוא שיש כלי-כך הרבה מובטלים, וכל-כך מעט התייחסות בתיקשורת לנושא. העיתונות שלנו, שלכל עשרה-עשרים אלף אנשים שיש להם משהו במשותף יש לה מוסף, דווקא למובטלים אין לה מוספים. מה, המובטלים יותר גרועים מילדים עד גיל שש? מסטודנטים? מקשישים? משחקני ברידג'? למה ש, מעריב" למשל לא יוציא ביום שלישי, נניה, איזה, "מובטלנו"? ואחריו, ידיעות אחרונות" יוציא "מובטלקול"? והטלוויזיה תצטרף ב, "מובטלטק"?

וגם הפירמות המיסחריות לא מתייחסות ברצינות לאפ-שרויות הפיננסיות האדירות שיש לנו כאן. חברת "אמקור", למשל, יכולה לשווק מקרר קומפקטי חדש, בנפח 0.0005, מיוחד למובטלים. "קופל-טורס" יכולה לארגן למובטלים טיול קבוצתי במחירים מפתיעים במקומות-עבודה. וחלוץ הבנקים הידוע, "הבנק הבינלאומי הראשון", יכול לפתוח למענם תוכ-נית-חיסכון מהפכנית.

אחד מכל עשרים זה לא הולך ברגל, ואני חושב ברצינות על הנושא הזה. אבקש מכל התשע-עשרה האחרים לעזוב את השטח ולפנות למשהו אחר, אולי לעבודותיהם. אני רוצה להישאר בארבע עיניים עם המובטלים. העניין עדין.

קודם כל, מובטלים יקרים, אסביר לכם את מצבכם ה-מדוייק. ובכן, זה לא מצב קבוע. פעם עוד תמצאו עבודה, זה יכול לקחת חודש-חודשיים, זה יכול לקחת אפילו שנה, ומי יודע — אולי יחלפו שלושה-ארבע שנים עד שתעברו את השלב הקשה הזה, הכל לפי המזל. השלב שאתם נמצאים בו, מכובדי המובטלים, הוא חיוני ביותר להבראתנו הכלכלית, אז נא לא להתמרמר יותר מדי. ומי שיכול שיתרום בבקשה יום-אבטלה אחד בחודש למען קרן ההתנדבות של הרמטכ"ל וראשיה-הממשלה.

שנית, מובטלים חמודים שלי, אסביר לכם את הסיבה למצבכם. אל תחשבו שזה קרה לכם בגלל שלש-האוצר, מר הורביץ, יש משהו נגדכם. הורביץ מצידו היה אפילו מחלק לכם ארטקים. אבל, מה, אין לו ברירה. פשוט אין. ולכם אין עבודה, פשוט אין לכם. המצב הכלכלי דורש.

שלישית, חברים מובטלים, יש למצב שלכם ביסוס מדעי עמוק. האם שמעתם על מילטון פרידמן, למשל? ועל קיינס? זה לא עוזר לכם שלא שמעתם. הורביץ ויועציו שמעו. דעו לכם, מובטלים שלי, שהתורות המדעיות החשובות ביותר טו-

הצעה לעמוד-השער של מוסף יום ג'

ענות שאם יש גרעון במאזן, אינמציה דוהרת וקיאנו בתל"ג, חשוב מאוד שאתם תהיו מובטלים. אם לא תעבדו, טוענים הכלכלנים, אם לא יהיה לכם כסף, אם תריבו עם האשה, אם לא תוכלו להסתכל לילדים בעיניים ותחשבו על ירידה, במשך הזמן זה יציל את הכלכלה.

ובינתיים, מובטלים חמודים, נסו להיות קונסטרוקטיביים. הישבו על הצדדים הטובים של מצבכם. אתם יכולים לנוח, אתם יכולים לצאת לדוג מהבוקר עד הערב, אתם יכולים להקדיש הרבה זמן למחשבות עמוקות, ומי יודע, אולי ברבות הימים ייצאו ממכם כמה מטובי הפילוסופים והסופרים שלנו. הישארו עימנו גם בשבוע הבא, מובטלים יקרים, וניתן לכם צרור עצות איך להעביר את הזמן, איך לחפש עבודה ואיך להשלים עם המצב.

האיש שהיה עמד במרכזם של ויכוחים סוערים ומרים בחוגים המתקדמים של זמנו.

כדרך שנעשים הדברים בחוגים המתקדמים, היתה לכל אחד מהצדדים היריבים תיזה עקרונית ומונמקת. אותם שצידדו בגוש שהיה אמרו שמי שנולד בעוני וגדל בלדות, ראה אור במרוקו ועשו לו חושך במוסררה, איש כזה יכול להיות רק קדוש מעונה. האחרים אמרו שגם מי שנולד ב-מרוקו וגדל במוסררה יכול לצאת מהפרשה נוכל לא קטן. בעלי התיזה הראשונה הואשמו בתמימות, בעלי התיזה השניה הואשמו בגזענות. וכמובן, איך אפשר אחרת בחוגים המתקד-מים, היו גם בעלי התיזה השלישית, שאמרו שאמנם יתכן שהאיש בעצם נוכל, אבל אולי אם ינהגו בו כבקדוש מעונה, ייצא ממנו בסוף קדוש מעונה.

שיטתו היתה כזאת: הוא רצה לקחת את הקופה, וכדי להשיגה היה עליו להיכנס לתוך הבית. כדי להיכנס לבית היה האיש מוכן לנקוט כל שיטה תחת השמש, הירח והכוכבים אשר ממעל. הוא היה מוכן לשלוח כל ביריון, להכות כל אשה ולבעוט בכל נכה, להלשין על כל חבר וללקק כל אבר. הוא כירכר ופיוז סביב הבית וקרא ליושבו: אתם לא מאמינים לי? אתם חוששים שאברח עם הקופה? בבקשה, תתקניו מנעולים, סורגים, מערכות-אזעקה, רק תנו להיכנס כבר!

עשו יושבי הבית כדבריו ונתנו לו להיכנס. מהרגע שהיה בפנים, לא התמהמה האיש שהיה, לקח את הקופה והסתלק מנעולים, סורגים ומערכות-אזעקה יעילים, כידוע, נגד מי שמבקש לפרוץ פנימה, ויעילים הרבה פחות כלפי מי שרק רוצה לצאת עם הקופה.

כשהיה בחוץ, צעק האיש שהיה: בטח שברחתי עם ה-קופה. הם התייחסו אלי כמו אל גנב, שמו סורגים, מנעולים

ומערכות-אזעקה, אז שלא אגנוב! ורק שכח שהוא עצמו ביקש שיתייחסו אליו כאל גנב. הוי, שיכחה קדושה.

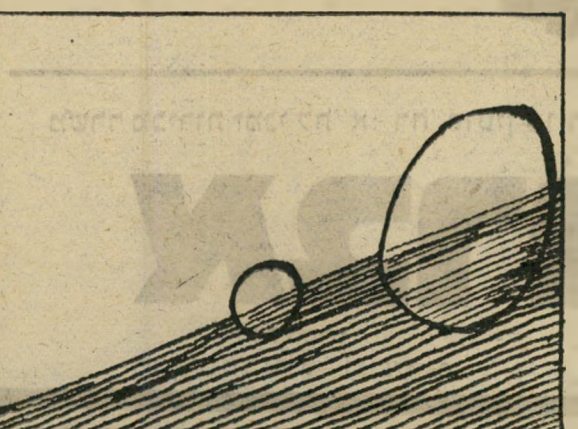
המציאות, כדרכה, השכיכה את התיזות על ברכיה החדות והצלפה באכזריות בעכוון הצח והאדום. התברר שהאיש לא קדוש, ובטח לא מעונה, ואפילו נוכל כלי-כך גדול איננו. גם בשביל להיות נוכל צריך להיות משהו, והאיש שהיה הוא רק האיש שהיה.

האיש שעליו אנו שואלים הוא ח"כ סעדיה מרציאנו, וזה מזכיר משהו. האדם מעפר בא ואל עפר ישוב. מכיוון שכך, אומרים, כבר כשנולד מישהו יש לו ריח של פגר. וכיצד מסלק האדם את הריח הנורא הזה? הוא עובד ומזיע, וריח הזיעה גובר על ריח הפגר.

אך מילבד ריח הפגר דבקים באדם במהלך חייו עוד כמה וכמה ריחות, ולח"כ סעדיה מרציאנו כדאי להציע לקחת קצת מהאפטר-שייב החריף שמשמש בו (ולא בכדי) ח"כ שמואל פלאטו-שרון, כדי שלא נריח את הריח הנודף ממנו.

אבל אולי גם זה מוגזם, בעצם. כי אולי כל מה שנשאר מהאיש שהיה הוא הוויכוח הפילוסופי הישן והטוב על גודלו של האפס. האם האפס הקטן הוא אפס יותר קטן מהאפס הגדול, או שהוא אפס יותר גדול מהאפס הגדול.

הוויכוח לא קל. בעלי התיזה הראשונה אומרים שאין הבדל עקרוני בין אפס קטן ובין אחד קטן או שניים קטן, או כל דבר קטן אחר, ולכן גם האפס הקטן יותר מהאפס הגדול. לעומתם טוענים בעלי התיזה השנייה כי ככל שהאפס הקטן יותר, הרי מבחינת תכונות המהותיות — אפסיו-תו — הוא יותר גדול, ולכן ככל שהאפס קטן יותר, כך בעצם הוא גדול יותר. רק על האפס המוחלט אין ויכוחים: כולם מסכימים שהוא הגדול ביותר והקטן ביותר גם יחד.

מימין: אפס גדול, באמצע אפס קטן, משמאל אפס מוחלט